

אור השבת

הדלקת נרות - 19:00

מוצאי שבת - 20:02

* עפ"י זמני ת"א

עלון "אור השבת" מופץ ב-3,000 עותקים ביישובים: חולון, בת-ים, רחובות, ק. עקרון, מזכרת בתיה, נס ציונה, כפר ביל.

"והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע"

"וזי אוזיך עמך"

בדו"א: שניים שהיו מהלכים בדרך, וביד אחד מהם קיתון (כד) של מים. אם שותים שניהם - מתים, ואם שותה אחד מהם - מגיע ליישוב.

מה עושים!!

דרש בן פטורא:

"מוטב שישתו שניהם וימותו, ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו."

עד שראו עקיבא ולימד:

"וחי אחיך עימך" - חיך קודמים לחי חברך.

פרשת בהר פותחת במצוות השמיטה ומסתיימת בהזכרת מצוות השבת. ואכן, קיים דמיון בין שתי המצוות: השמיטה והשבת - נראה לכאורה ששמיטתן המדוקדקת גורמת לאדם הפסד ממון מכשי - אבל אין זה נכון, שחרי הפסד זה מדומה - מכיוון שמובטח וקיים לשומרי השמיטה ומקדשי השבת להתברך מידי הקב"ה בשפע עצום!!

הפרשה פותחת בפסוק: "וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר"

מצוות התורה פותחות בדרך כלל בנוסח "וידבר ה' אל משה לאמר". חז"ל תמחים על הנוסח המיוחד שנאמר בתחילת הפרשה "וידבר ה' אל משה **בהר סיני** לאמר".

ושואלים: הרי כל המצוות שבתורה נאמרו בהר סיני, אם כן - מדוע לא נאמר בכולם את אותו הנוסח "בהר סיני"? **ועונים חז"ל:** "כמו ששמיטה נאמרו כללית ופרטותיה ודקדוקיה מסיני - כך כל המצוות שבתורה נאמרו כללית ודקדוקיהן מסיני" (רש"י).

על תשובה זו שואלים: "מדוע בחרה התורה דווקא במצוות השמיטה, כדי ללמדנו שפרטי המצוות נאמרו בסיני? תשובות:

אומר החת"ם סופר: פרשת השמיטה מוכיחה בעליל שתורתנו ניתנה מן השמים, שכן בשר ודם אינו יכול להבטיח "וציויתי את ברכתי לכם בשנה השישית ועשית את התבואה לשלוש השנים" - דבר שהוא מחוץ לדרך הטבע. משום כך נבחרה מצוות השמיטה כדי להורות לנו שכל מצוות התורה נאמרו בהר סיני.

אומר החיד"א: מסופר במסכת ברכות - 'אמר להם רבא לתלמידיו: בבקשה מכם, בימי ניסן ובימי תשרי אל תבואו לבית המדרש אלא תעסקו בעבודות השדה הנחוצות, כדי שלא תהיו טרודים בהשגת מזונות כל השנה'. מדברי רבא אנו למדים שצריך להקדיש חודשיים בשנה לעסקי פרנסה ובזהם בטלים מלימוד תורה. אם נחשב - בתקופה של שש שנים יוצא ביטול תורה של שנים עשר חודשים. וכיצד מתקנים עוון זה של ביטול תורה? **בשנת השמיטה** שבה אין עוסקים כלל בעבודת הקרקע ומקדישים את כל הזמן ללימוד תורה, "כיוון שכך", אומר החיד"א, "מובן הקשר בין השמיטה לחר סיני שעליו נתנה התורה לישראל. לכן נבחרה השמיטה לשמש "בניין אב".

שבת שלום!!!

מד"צ מוקצה ביום טוב

חומרת מוקצה ביום טוב: מוקצה ביום טוב החמירו בו חכמים יותר ממוקצה בשבת, והטעם לדבר מכיוון שיום טוב קל קצת בעיני האנשים, שהרי מותר להדליק בו מאש לאש ולבשל בו, לכך חששו חכמים שלא יבואו אנשים לזלזול בקדושת יום טוב והחמירו במוקצה של יום טוב, יותר ממוקצה של שבת.

קליפות הראויות למאכל בהמה: קליפות הראויות למאכל בהמה כקליפות תפחים ובננות וכדומה, אע"פ שבשבת מותר לטלטלם, מכל מקום ביום טוב דינם חמור יותר ואסרו חכמים לטלטל את הקליפות. ולכן, כשרוצה ביום טוב להניח בצלחת פסולת הראויה למאכל בהמה, עליו להניח תחילה דבר הראוי למאכל אדם בתוך הצלחת, ואח"כ יניח את הקליפות והפסולת, ולא ייכשל באיסור של "ביטול כלי מהיכנו".

מוקצה לצורך אוכל נפש: כיוון שהתורה התירה מלאכת אוכל נפש ביום טוב, גם חכמים לא אסרו לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש. כגון אם מונחות אבנים על מאכלים שהם, שבשבת אסור להוציא את האבנים כיוון שהאבנים הם מוקצה מחמת גופן ואסור לטלטלן אפילו לצורך מקומן, מכל מקום ביום טוב מכיוון שזה לצורך אוכל נפש - מותר.

מתוך
י"א ט"ז י"א

פינת ההלכה

"מוקצה מוזמנת מצווה"

מה הכוונה!!

כל דבר שהוא של מצווה שאסור להשתמש בו מחמת מצוותו בשבת או ביום טוב הרי הוא נכלל במוקצה מחמת מצווה, ואסור לטלטלו אפילו לצורך גופו או מקומו.

כגון: קישוטי סוכה, סכך, דפנות, ארבעת המינים וכיוצא בזה.

קישוטי סוכה: קישוטים או רימונים ושאר מיני אוכלים שתלה אותם בסוכה לנוי, הרי הם מוקצה מחמת מצווה ואסור לטלטל אותם ביום טוב ובשבת חול המועד של סוכות ולכן, אם נפלו הקישוטים או הרימונים בשבת או ביום טוב הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם וכל שכן שאסור לאכלם, ואם נפלו בחול המועד מותר לטלטלם ולהחזירם למקומם אך אסור לאכול מהם עד לאחר החג.

"ה' רועי לא אחסר"

~מדרש' חז"ל~

"אל תקח מאיתו נשך ותרכיב"

רבי עקיבא אומר: "קשה הריבית! שאף הטובה (דברים) שאדם עושה לחברו מרצונו (הטוב) היא ריבית!" דוגמא- אם המלווה אומר ללווה לקנות לו ירק מן השוק, למרות שנתן לו את הכל הכסף הדרוש לקניית הירקות- הרי זה ריבית!

ועוד אומר רבי עקיבא: "קשה הריבית! שאף שאילת (אמירת) שלום היא ריבית. כיצד?! אם הלווה לא דרש בשלום המלווה מימיו אלא רק לאחר שלוה ממנו התחיל להקדים לו אמירת שלום. הווי אומר- אף שאילת שלום היא ריבית."

רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל מי שיש לו מעות ומלווה אותן שלא בריבית, עליו הכתוב אומר: "כספו לא נתן בנשך ושוחד על נקי לא לקח- עושה אלה לא ימוט לעולם!" הרי למדת שכל המלווה בריבית נכסיו מתמוטטים. למה ריבית דומה?! למי שנשכו נחש, לא הרגיש מי נשכו ולא ידע עד שהתחיל להתנפח בשרו. כך הריבית- אין אדם מרגיש בה עד שהיא עולה ותופחת.

סיפור- שמחה של מצווה אצל גדול בישראל

יום אחד הגיע אל החת"ם סופר סוחר עתיר נכסים מפרשבורג וביקש לדבר עימו ביחידות בעניין דחוף. הכניסו החת"ם סופר לחדר מיוחד, ומיד פרץ בבכי מר וסיפר לרב שנכשל בעסק גדול שבו הפסיד את כל הונו ואף נשאר חייב סכומי כסף רבים לכמה מאנשי המקום. החת"ם סופר עודד את האיש במילים חמות ומלכות, כידו הטובה עליו, והסוחר המשיך ואמר: "הנני ידוע בכל הסביבה כסוחר גדול ומחר עומד להיפתח בלייפציג היריד השנתי שלא נעדרתי ממנו אף שנה מאז התחלתי לעסוק במסחר. ואם לא אסע הפעם ליריד זה, יבינו הבריות שמצבי הכלכלי אינו כשורה, ומיד יעוטו עלי הנושים."

זכות הלימוד בעלון לרפואת: הרב דוד בן סעדיה, שולמית בת חממה יונה, דורית בת גאולה, פיבי בת תמר, מול בת כוכבה, ברכה בת חביבה, שקד חיה בת אסנת, עליזה חסיה בת מול, הדסה בת תמר, ר' יצחק חיים בן שרה טובה. ישראל בן חנה. אריאל ישראל בן פיבי.

פינת האמונה

~מדרש' חז"ל~

לא בשמים

אנו זוכים ללמוד ביהד על סוגיית 'חיי תורה', ובעזרת ה' יתקיים בנו הכתוב: "עץ חיים הוא למחזיקים בה".

היום נלמד שהתורה 'לא בשמים היא' - מה זאת אומרת?

נבין שכדי להיות שייך לתורה בצורה אמיתית ולחיות חיי תורה אמיתיים, יש צורך במידת הענווה - לשמוע ולקבל תורה מאנשי הדעה - תלמידי חכמים.

הזאת' השכוח' אהרן' ש' חוקר תנ"ך כלשהו... הנושא היה נשמע מעניין, ואמרתי לעצמי שמכיוון שכבר מזמן לא שמעתי שיעור טוב בתנ"ך אולי זה יתאים לי. המרצה, אדם דתי כמובן, דוקטור וחוקר בכיר באחת האוניברסיטאות החשובות בארץ, פתח את דבריו, ובאמת זה נשמע מעניין מאוד. עד שהוא זרק הערת אגב על הרבנים שקצת קוממה אותי. הוא אמר שמכיוון שאין היום סמכות תורנית מספיק רחבה, הוא לא רואה צורך וחשיבות ללמוד תורה אצל מישהו. "**אני סומך על השכל שלי, לא על רבנים**", כך אמר וחייך.

זה היה נשמע לי קצת מתנשא, ובסיום ההרצאה, שבסופו של דבר לא הייתה מי יודע מה מוצלחת יצאתי מהורהרת. ישבתי על דבריו מתחילת ההרצאה ורציתי לשתף בתחושותיי עוד מישהו. התקשרתי לשירה המדריכה שלי. שגם היא אוהבת מאוד ללמוד

"כמה עולה כרטיס נסיעה ללייפציג?" שאל החת"ם סופר את אורחו. "כל הוצאות הדרך ללייפציג עשויות להסתכם במאה זהובים" השיב האיש בקול נכאים, ועיניו הוזילו דמעות בלא הרף. החת"ם סופר ניגש לאחד מארונות הבית, הוציא משם מאה זהובים ואמר: "הריני מלווה לך את הסכום הדרוש להוצאות הדרך, קום וסע ללייפציג וה' יתברך יהיה בעורך!"

כעבור שעה קלה יצא האיש ליריד בלייפציג ובטרם הספיק להתבונן אנה ואנה נקלע אליו סוחר אחד ממכריו ואמר לו: "שמא אתה מוכן לקנות מטען גדול של קפה באשראי לחודש ימים?" האיש רכש בלא היסוסים את הסחורה המוצעת וכעבור שעה קלה הצליח למכור את המטען כולו במזומנים והרוויח על כך כמה אלפי זהובים. באותו יום המשיך לעשות בכסף שבידו כמה וכמה עסקים, וכל מה שקנה מכר מיד ברווח גדול שלא דרך הטבע...

לפני שעמד לשוב לפרשבורג, קנה האיש טבעת זהב המשובצת ביהלום גדול מתנה לחת"ם סופר, ולמחרת היום התייצב לפני הרב והושיט לו את מתנתו. החת"ם סופר נטל את הטבעת היקרה, סובב אותה בין אצבעותיו אנה ואנה וקרא בהתפעלות: "יופי של טבעת!" אולם תוך כדי דיבור הושיט את התכשיט היקר לבעליו באומרו: "אכן לא ראיתי מימי טבעת נאה כזאת ויהלום נהדר שכזה- ענוד אותם בהנאה ובשמחה!"

"הרי את הטבעת קניתי כמתנה לרב!" קרא הסוחר במבוכה. "לא אוכל לקבל ממך מתנה יקרה זאת וכל מתנה שהיא!" השיב החת"ם סופר בנועם לשונו. "**לולא הלוויית לך אתמול את מאת הזהובים, יכול הייתי לקבל ממך מתנה נאה זו. אולם לאחר מעשה ההלוואה שוב איני רשאי לקבל ממך מתנה כלשהי, שהרי יש בכך משום אבק ריבית...**"

לאחר שיצא האורח לדרכו שאל אחד הנוכחים את הרב: "במחילה מכבוד רבנו, מדוע הרבה כל כך להשתעשע בטבעת שהובאה לפניו ולמה הביע שוב ושוב התפעלות ושמחה רבה מפי התכשיט הזה?" "כל מה שעשיתי בטבעת זו", השיב החת"ם סופר לא היה אלא הבעת שמחה גדולה על שבאה לידי מצווה גדולה של אי לקיחת ריבית. סוף סוף מתי מזדמנת לרב בישראל מצוה כזו! האם אני מלווה כספים?! וכיוון שבאה לידי מצווה גדולה ויקרה באורח לא צפוי אין כל פלא שששתי וצהלתי בכל נימי נפשי...

זכות הלימוד בעלון להצלחת רועי בן עיזן צבי הי"ד

תנ"ך ומידי פעם היא לומדת איתנו בסניף. סיפרתי לה על דבריו של המרצה והיא הקשיבה.

לאחר שסיימתי לתאר את התחושות שלי היא חשבה קצת וענתה: "לצערי, מוכרת לי התופעה הזאת של חוקרים שמדברים בצורה כזאת. אימא שלי, שגם היא דוקטור לתנ"ך ומלמדת כבר שנים פוגשת מידי פעם בטיפוסים כאלה."

היא אמרה לי פעם בהקשר הזה שאת הפסוקים בפרשת ניצבים '**לא בשמים היא**', '**לא מעבר לים היא**' שמדברים על התורה מפרשת הגמרא בצורה מיוחדת.

'לא בשמים היא'- **לא בגסי הרוח**. אנשים שלומדים תורה אך נגועים בגאווה לא יוכלו לקנות אותה באמת. היא אמרה לי שאת דברי הגמרא 'גסי הרוח' מפרש המהרש"א, אחד מפרשני הגמרא, שמדובר באנשים שטוענים שכיוון שהם חכמים מספיק, **אינם זקוקים כבר לרב**.

"אל תילחצי מהם" אמרה לי שירה בצחוק, "אנשים כאלה הם מסכנים ולעולם לא יוכלו ללמוד תורה בצורה אמיתית, רק מי שיש בו ענווה מסוגל ללמוד מאחרים וללמוד מטעויות".

"הזכרת לי", אמרתי פתאום לשירה, "באמת בהרצאה כשמישהו העיר לו שהוא לא מדייק, הוא התרגז וענה בצורה לא עניינית על כך שאנחנו בכלל לא מבינים איך ללמוד". "את רואה?", המשיכה שירה, "זה בא ביחד. המידה הבסיסית למי שרוצה להיפתח לחכמת התורה הקדושה באמת היא ענווה. רק עם המידה הזאת יכיר הלומד שהוא חסר ויש לו עוד הרבה מה ללמוד ולהתקדם. גם מספרים וגם מרבנים, **לדעת שיש גדולים ממנו**".

הודאתי לשירה וסיימתי את השיחה. 'לא בשמים'. 'לא בגסי הרוח'. כמה שזה נכון ואמיתי. גם לי יש במה להתקדם בעניין הזה.

זכות הלימוד בעלון לעילוי נשמה שלומית שפרה בת מובה ניסל, יוכבד בת סעדיה, אמיתי אלימלך בן ליאת, שמעון בן יששכר דב כהן, אברהם בן לאה, נעמה בת אבישג, יפת בן מרים. משה מרלי בן חווה, אסתר בת מרים, יאיר בן נחלה, יוסף בן קריספין. הדס בת אביבה. מובה בת ימימה, ר' יוסף אמויאל בן עישא. הרב יצחק חיים הלוי בן משה יוסף ידס. משה בן יעקב צבי ברג

פוחה של השבת

בזמנו של החפץ חיים היה יהודי עשיר גדול, היו לו מפעלים אבל כל בני ביתו היו חולים. האדם הזה היה עשיר, מלא כסף, עסקים, אבל לא דת, לא דין ולא דין, היה עובד גם בשבתות וגם המפעלים שלו היו עובדים בשבת וכל בני ביתו חולים במחלות שונות ומשונות עד שפגש יהודי עשיר, חבר שלו, ירא שמים והתחיל לבכות לחבר שלו "מה שווה כל העושר שלי אם כל בני ביתי חולים", אמר לו "מה אתה מחכה?", אמר לו "מה יש לי כבר לעשות, הלכתי לכל הרופאים", אמר לו "יש צדיק יסוד עולם, לא רחוק ממך, החפץ חיים, למה אתה לא הולך אליו?", אמר לו "מה הוא מלאך? הוא יכול לעזור לי? מה הוא יכול לעשות?" אמר לו: "מה איכפת לך, תשמע בקולי ולך. כל העולם הולכים אליו" אמר לו "טוב, מה יש לי להפסיד..."

הלך לחפץ חיים והתחיל לבכות כמו ילד שיש לו ויש לו אבל מה שווה הכל, כל משפחתו חולים במחלות שונות ומשונות, אמר לו החפץ חיים "מה אתה בא אלי? יש מישהו אחר שיברך אותך" אמר לו "כבוד הרב, אמרו לי שאתה הכי גדול, אין מישהו אחר", אמר לו "יש מישהו גדול ממני - לקראת שבת לכו ונלכה כי היא מקור הברכה", לך לשבת קודש שהיא תברך אותך, לך אליה!" הוסיף ואמר לו "אתה מחלל שבת! איך אתה רוצה שבני ביתך יהיו בריאים? תשמור שבת והשבת תגן שיהיה להם רפואה שלימה", אמר לו "כבוד הרב, יש לי עשרות מפעלים, איך אני יכול לסגור בשבת, איך אני יכול להפסיד כל כך הרבה כסף?" אמר לו "אם הכסף שלך יותר חשוב מהמשפחה שלך תמשיך לחלל שבת". הוא התחיל לחשוב, התחיל לבכות כמו ילד, אומר לחפץ חיים "טוב, בא לי רעיון בראש: עוד שלושים יום, זה כבר סוף השנה, אני אגמור את כל החשבונות שלי של השנה האחרונה ואני מקבל עלי לשמור אחרי זה שבת. כבוד הרב ייתן לי עוד שלושה שבתות לחלל ואני אתחיל מהשבת הרביעית לשמור שבת כדת וכדין". התחיל לבכות החפץ חיים איזה בכיות, אמר לו: "אתה מבקש ממני לתת לך רשות לחלל שלושה שבתות, וכי אני בעל הבית על שבת? השבתות הן שלי? אם זה היה שלי אז זה משהו אחר, אבל זה של בורא עולם! אני כפוף לשבת כמוך בדיוק! אני יכול לתת לך רשות לחלל עוד שלוש שבתות?! האם אני בעל הבית של שבת?!" אותו עשיר ראה את החפץ חיים בוכה כאלה בכיות, התחיל גם הוא לבכות, אמר לו "כבוד הרב, סליחה שצערתי אותך, אם הייתי יודע ששבת כל כך חמורה, שאם אתה בוכה עליה אז היא כל כך חמורה, לא הייתי מעז לחלל שבת ואני מקבל עלי מהשבת הקרובה לסגור את כל העסקים בשבת וכל מה שאני אפסיד לא איכפת לי", וכך היה וברוך השם היו לו נסים וכל המשפחה שלו, כולם חזרו לעצמם, התרפאו. זה היה החפץ חיים, קודש הקודשים.

בסייעתא דשמיא, נמשיך בלימוד פרק חמישי, יחיד שנזכר להתרחק מלשון הרע ונזכר לאהבת חנם וביאת גואל צדק מחרה.

הלכות לשון הרע, פרק חמישי, סעיף י"א

לשון הרע אודות רכושו וסחורתו של הזולת: כשם שאסור להוציא דיבה על הזולת כן אסור לדבר בגנות חפציו. האומר למשל, כי סחורתו של חברו היא מאיכות גרועה עובר על אסור לשון הרע. תופעה זו נפוצה מאוד בין סוחרים וחנוונים מתחרים, שאחד מגנה את סחורתו של חברו או מפחית מערכה. עם זאת, רשאי אדם לומר דברים אלו כאשר מטרתו היחידה היא למנוע רמאות והפסד זאת לפי התנאים שנלמד בפרק ט' בעז"ה.

יעקב לוי זצ"ל חזק סגל תרמ"ו 100 ש' כל אחד לבגית מקוזה בשכונה חחדשה. יעקב לוי חזק בן תורה חלומד כבולל אכרים ופרנסתו מוצמטת. תרומתו

הלכות לשון הרע, פרק חמישי, סעיף י"ב

שני אנשים או יותר המספרים אותם דברי לשון הרע: כשם שהיחיד אינו רשאי לדבר לשון הרע על הזולת, כך אסור לשניים יחד לדבר בגנות הזולת. ולא עוד - אלא גדול עוונם יותר, משום שהשומעים מקבלים ביתר אמון את הדברים הנאמרים מפי אנשים רבים, וכתוצאה מכך מושפל האיש שמדברים בגנותו הרבה יותר. בדין זה אין כל הבדל אם השניים ספרו יחדיו את הלשון הרע או עשו זאת בזה אחר זה, בכל מקרה אשם גם השני בעוון לשון הרע למרות שלא הוסיף דבר על דברי הראשון, ולמרות שהשומעים יודעים את הדברים כבר מפיו של הראשון. יתר על כן, אף שאמרנו שלשון הרע מפי שניים פוגעת יותר ולכן היא גם חמורה יותר, יש לציין כי גם אם דברי השני אינם גורמים כלל נזק נוסף גם אז נחשבים דבריו לשון הרע.

תשובות...

- 1) שתי המצוות נתברכו. בשמיטה: "וציוותי את ברכתי בשנה השישית". בשבת: "ויברך אלוקים את יום השביעי".
- 2) מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטיה ודקדוקיה בהר סיני, כך כל המצוות.
- 3) פירות שביעית נועדו לאכילת האדם ולכן אסור לסחור בהם ואסור גם להפסיד אותם באופן שלא יהיו ראויים למאכל.
- 4) במצוות שמיטה חייב כל יחיד היושב בארץ, ואילו מצוות יובל נוהגת רק בזמן שכל שבטי ישראל נמצאים בארץ.
- 5) אסור לרמות גוי.
- 6) ללמדנו: על כל יחיד מוטלת החובה לעזור לעני בעצמו, והוא אינו רשאי לפטור את עצמו ע"י שליחתו לאנשים אחרים שיעזרו לו.
- 7) א. מר. ב. נשר. ג. בתי חצרים. ד. דיש.
- 8) רמז לכל הגואלים את ישראל: א. אהרון. משה. ב. אסתר. מרדכי. ג. אליהו. משיח.
- 9) שיהיה הדיש מרובה ותהיו עסוקים בו עד הבציר.
- 10) מכר שהפסוק "ונתתי שלום בארץ" כתוב מיד אחרי ברכת השפע בתבואה.

ר' עזרא מלמד

שו"ת מהפרשה

שאלות

- 1) פרשת בהר מתחילה במצוות שמיטה ומסתיימת בשמירת שבת. מה משותף ל-2 המצוות הנ"ל?
- 2) "וידבר ה' אל משה בהר סיני". מה עניין שמיטה אצל הר- סיני?
- 3) איזו הלכה נלמדת מהפסוק: "והייתה שבת הארץ לאכלה"?
- 4) מדוע דיני שמיטה נאמרו בלשון יחיד ואילו דיני היוכל בלשון רבים?
- 5) "ולא תונו איש את עמיתו". האם מותר לרמות גוי?
- 6) "וכי ימוך אחיך והחזקת בו". מדוע הציווי נאמר בלשון יחיד?
- 7) כיצד נקראים בפרשתנו: א. עני. ב. ריבית. ג. עיירות בלי חומה. ד. קציר חטים?
- 8) "אם בחוקתי תלכו". מה רמז במלה "אם"?
- 9) הסבר את הפסוק: "והשיג לכם דיש את בציר".
- 10) מנין לומד רש"י: "השלום שקול כנגד הכל"?

חפשו אותנו ב-

"אור השבת"

להורדה\צפייה בעלון "אור השבת" ובפעילויות העמותה

ניתן להיכנס לאתר העמותה בכתובת: WWW.OR-HSHBAT.ORG

המהר"ם חרטנבורג זצ"ל

הם עשו כל שלאל ידם לפדותו ממאסרו, והגיעו לפשרה עם השלטונות, שייאותרו 'להסתפק' בעשרים אלף מרקים זהב, כדמי פדיון לשחרור רבי מאיר. רצים יצאו דחופים לכל הקהילות לגייס את הכסף. לא חלף זמן רב והסכום כולו נאסף – עשרים אלף מרקים זהב, מוכנים לפדיונו של רבי מאיר. אלא שברגע האחרון בוטל העניין על ידי... רבי מאיר בכבודו ובעצמו! הוא אסר על היהודים לפדותו, ונימוקו עמו – הלכה מפורשת בשולחן-ערוך: "אין פודים את השבויים יתר על כדי דמיהם". "כל כניעה לסחטנות", הטעים רבי מאיר, "תגביר את תאבונם של שונאי ישראל, ונמצא אני גורם בעקיפין למאסרם של יהודים נוספים בעתיד". ישב אפוא רבי מאיר כלוא במגדל אנזיסהיים שנים רבות. שם למד תורה וחבר את התוספות על סדרי קדשים וטהרות, ועוד ספרים. הוא השיב תשובות לשואלים בגופי הלכות ודברי תורה. וכך כתב רבי מאיר באחת מתשובותיו: "ואם תמצא שהתוספות וספרי הפוסקים חולקים עליי בשום דבר, דעתי מבוטלת להשיב. כי מה לעני יודע, יושב חושך וצלמוות זה שלוש שנים ומחצה, הנשכה מכל טובה, אסקופה הנדרסת, הנקרא בשכבר מאיר בר ברוך זלה"ה". ייסורים קשים סבל רבי מאיר בהיותו במאסר, בודד וגלמוד, אך רוחו הייתה איתנה כסלע ולא פסק מלימודיו. ובכל זאת, היו גם ימים שבהם חש בודד ומדוכדך. נפשו יצאה בגעגועיו לבני קהילתו ולמשפחתו, ובמיוחד הייתה עזה תשוקתו לעלות לארץ ישראל, משאת נפשו. יום אחד, כשהיה רבי מאיר שבור ורצוק, בכה על מר גורלו ושפך את שיחו בתפילה מעומק הנפש לפני הקב"ה. לפתע נתגלה לפניו 'מגיד', ניהם אותו ועודדו: "מה לך מאיר שאתה מתעצב כל-כך על צערך בעולם הזה?". "סהדי במרומים", השיב לו רבי מאיר, "מקבל אני עליי את כל סבלי וייסורי באהבה; אבל נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה' להתאחד עם שאר אחיי ולעלות וליראות בהר הקודש בירושלים". אמר לו ה'מגיד': "אם להתאחד עם כלל ישראל ועם ארץ ישראל רצונך, עצתי לך כי תכתוב ספר תורה, שהתורה הקדושה היא תכנית הבריאה של כל העולם כולו, והפסוקים המדברים על ארץ ישראל מפת ארץ ישראל הם, והאותיות שבתורה כוללות בתוכן שישים ריבוא נשמות עם ישראל. כשתכתוב את ספר התורה ותכניס באותיותיו את מחשבותיך וכוונותיך, תתאחד עם כלל ישראל ונשמתך תעלה ותשכון בארץ הקודש". שמע רבי מאיר בקול ה'מגיד'. ישב בתא כלוא שבמגדל אנזיסהיים, וכתב את ספר התורה הזה, שהיה לו לנחמה, ודרכו חש מחובר לנשמות אחיו בכל מקום שהם ולאוויר ארץ ישראל. כשנפטר רבי מאיר מהעולם, עמד ר' זיסקינד אלכסנדר, איש פרנקפורט, ופדה את גופו מידי השלטונות בכסף רב, והביאו לקבורת ישראל בוורמייזה. את גווילי ספר התורה שכתב רבי מאיר הכניס להיכל בית מדרשו של רש"י בעיר. רבי מאיר חרטנבורג עצמו לא זכה לעלות בחייו לארץ ישראל, אבל הוא זכה שנשמתו, שהייתה דבוקה ומאוחדת באותיות ספר התורה שלו, תעלה לציון עם הגווילים הקדושים אודים מוצלים מאש.

רבי מאיר בן ר' ברוך נודע בשם המהר"ם חרטנבורג חי בין השנים 1293-1215 ונפטר בי"ט באייר. מגדולי רבני ישראל הראשונים בתקופת ימי הביניים ומאחרוני בעלי התוספות.

מנהיג יהדות אשכנז וגדול הפוסקים בדורו. מאחרוני בעלי התוספות. אבן יסוד למנהג, לנוסח התפילה, להלכה ולסדרי הקהילות. בן למשפחה מפוארת של תלמידי חכמים. נכה בעת שריפת 24 עגלות ונשאות ספרי תלמוד וספרי קודש בעונת 1242 בפריס, ועל מאורע זה חיבר את הקינה "שאלתי שרופה באש", הנכללת בקינות תשעה באב עד היום.

הצוררים הנאצים מעלים באש את בתי הכנסת ובתי המדרש בגרמניה. בתוכם עולה בלהבות גם בית הכנסת המפואר והמיוחס של רש"י שבעיר וורמס, המוכרת בהיסטוריה היהודית כוורמייזה.

כמה יהודים עזי נפש וגיבורי רוח נחלצים להציל בחירוף נפש את ספרי התורה מתוך לשונות האש. בין ספרי התורה הניצולים היה גם ספר התורה של הגאון רבי מאיר (המהר"ם) חרטנבורג, שעשן כבוד בארון הקודש בבית מדרשו של רש"י. ספר התורה הניצול נמסר לידי ראשי הקהילה, ונשמר מכל משמר לכל אורך שנות המלחמה וזוועות השואה. לאחר המלחמה הועלה ספר התורה לארץ.

חיבה יתרה נודעה מצד בני ורמייזה לספר תורה זה, שנכתב על-ידי רבם הגדול, המהר"ם (נפטר לפני כשבע-מאות שנה), ואגדה מיוחדת נשזרה סביבו. רבי מאיר חרטנבורג, מחבר הקינה 'שאלתי שרופה באש', היה מטיף כל ימיו לעלות לארץ ישראל. באותו זמן מלך הקיסר רודולף, ואסר על יהודי מדינתו לעלות לארצם. סירב רבי מאיר לקבל את הגזרה ואמר לכל שומעי לקחו: "הקב"ה, שהוא מלך מלכי המלכים, העשרה את שכינתו על ארץ הקודש, ומה לנו כי נשעה לגזרתו של מלך בשר ודם". ומכיוון שהיה רבי מאיר 'נאה דורש ונאה מקיים', ארז את מיטלטליו ויצא מביתו בדרך נסתרת, כשפניו מועדות לארץ ישראל. בד' בתמוז שנת המ"ו נתפס רבי מאיר על ידי ההגמון מבאזיל והקיסר רודולף. הם כלאוהו במגדל אנזיסהיים שבחבל אלזס. קהילות ישראל שבכל מקום חשו זעזוע עמוק בשמעם על מאסרו של רבי מאיר, מגדולי הדור.

לוי"ז שיעורים בכפר ביל"ו ב':

יום א': שיעור משליח – לימוד סדר מועד, שעה: 21:00.
השיעור מתקיים בבית משפחת טאייב.

יום ג': שיעור בספר התנ"ך – מפי הרב מאיר הכהן, שעה: 21:00.
השיעור מתקיים בבית הכנסת בכפר ביל"ו ב'.

יום ג': שיעור עין יעקב – שעה: 20:00.
השיעור מתקיים בבית הכנסת עטרת מול ושלמה, קריית עקרון.

יום ה': שיעור פרשת שלח – שנים מקרא ואחד תרגום, שעה: 20:00.
השיעור מתקיים בבית הכנסת בכפר ביל"ו ב'.

יום ו': שיעור מכתב מאלהו + תפילת מנחה – שעה: 14:00.
השיעור מתקיים בבית משפחת טאייב.

שבת קודש: שיעור רש"י כ-20 דקות לפני תפילת מנחה.

"עין זיונים היא למוחיכם בה" – ותומכיה מאושר"

ואלה יעמדו על הברכה: גל בן דינה, מוריה בת-בשבע, גל בן ציון, רון בן יגאל, יגאל בן סעדיה, בת שבע בת סעדיה, מנדי בן ימימה, יערה בת יהודה, יונתן בן לאה, שרית בת תמר, מישל בן שושנה, שרונה בת אילנה, בת ציון בת לאה, עידו בן מרדכי, שריה בן מנחם, אמית בן שלום, גיל בן אורי מלרוד.

להקדשות בעלון (להצלחה, רשאה, עילוי ושמחה)

ניתן לשלוח הודעות למייל: idanvzi@gmail.com או בפלאפון: 050-3503025